

PÉNZMOSÁS ELLENI IRÁNYELVEK: ALAPVETÉSEK

6. rész: Nehéz helyzetben lévő vállalkozások

A pénzügyi nehézségekkel küzdő vállalkozások pénzügyi bűncselekmények áldozatává és bűnözők célpontjaivá válhatnak. E helyzetek összetettsége növeli annak kockázatát, hogy a könyvvizsgáló¹ adott esetben akaratán kívül elősegítse a pénzmosást. Fontos, hogy a nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak szolgáltatásokat nyújtó könyvvizsgálók ismerjék – és a kockázatalapú megközelítés révén hatékonyan csökkentsék – a vonatkozó veszélyeket.

Hogyan keletkezhetnek bűncselekményből származó bevételek a nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknál?

A pénzügyileg nehéz helyzetben lévő vállalkozások esetében a bűnözők kihasználhatják a tulajdonosokra vagy a vezetésre nehezedő pénzügyi nyomást. A bűnöző meggyőzheti a tulajdonost arról, hogy engedjen befektetni a cégébe, amihez aztán bűncselekményből származó jövedelmet használ fel. A bűnöző később jogszerű jövedelemnek tűnő kifizetéseket kaphat a vállalkozástól. A vállalkozáson ily módon átfolytatott összegek elfedhetik a bűncselekményből származó jövedelmek nyomát.

A bűnözők különösen a készpénz alapú vállalkozásokat igyekeznek felvásárolni olyan eszközként, amelyben átmoshatják a piszkos pénzeket. A pénzmosást végző személyeknek gyakran céljuk, hogy készpénzigényes vállalkozásban szerezzenek tulajdont, mivel ezek lehetővé teszik, hogy nagy összegű készpénzt integráljanak a pénzügyi rendszerbe. Ennek egyik módja, amikor az illegális drogkereskedelemből vagy egyéb bűncselekményekből származó jövedelmet a vállalkozás kereskedési bevételeként álcázzák.

A pénzügyi problémákkal küzdő vállalkozások házon belüli munkatársak csaló magatartásának is áldozatául eshetnek. Ez azt jelenti, hogy a vállalkozásnál keletkezhetnek bűncselekményekből származó bevételek. A kamarai tag könyvvizsgálóknak megfelelő gondossággal kell közelíteniük a helyzethez.

Milyen a kockázatalapú megközelítés?

A kamarai tag könyvvizsgálónak a következőket kell mérlegelnie:

- Amennyiben belelát a társaság kifizetéseibe vagy osztalékfizetéseibe, kinek a részére történnek a kifizetések?
- Kik a vállalkozás tulajdonosai és vezetői? Ők kapnak összegeket a vállalkozástól?
- Magas fokú a pénzmosás kockázata a gazdálkodó kereskedelmi tevékenységei esetében? Vagy fennáll azoknál adózási vagy számlafaktorálási csalás kockázata?
- Pénzmosás szempontjából magas kockázatúnak tekintendő joghatóságban vannak a vállalkozás, annak tényleges tulajdonosai vagy a kereskedelmi tevékenységek helyszíne?
- Amennyiben harmadik fél tervezi felvásárolni a vállalkozást, vagy az Ön ügyfele a felvásárló, van egyértelmű kereskedelmi indok a tervezett felvásárlásra? Ki a harmadik fél?
- Visszaléphet a megbízástól a kamarai tag könyvvizsgáló a kijelölést követően?

A könyvvizsgálóknak – mint mindig – ésszerű lépéseket kell tenniük a kockázatértékelések dokumentálására.

¹ A magyar fordítás kiadójának megjegyzése: *Kamarai tag könyvvizsgáló*^[2]—Olyan személy, aki tagja a Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetsége (IFAC) valamely tagszervezetének.” (Hiv.: Glosszárium, illetve IESBA „Nemzetközi etikai kódex kamarai tag könyvvizsgálóknak (a nemzetközi függetlenségi standardokkal egybefoglalva)” című kézikönyve)

Csalás a vállalkozáson belül

Smith úr néhány éve vállalkozást vezet. Ez az Omega Fuelling Stations Ltd. (Omega), amelynek üzemanyag-töltő-állomások és a mellettük lévő kisboltok vannak a tulajdonában. Az Omega legtöbb értékesítése készpénz alapú. Az értékesítések egy ideje csökkennek, a vállalkozás a csőd szélén áll.

Smith úr egy vállalat-átalakítási szolgáltatásokra szakosodott könyvvizsgálót bíz meg, hogy tanácsokat adjon az Omega átszervezésének lehetőségeiről. A könyvvizsgáló elvállalja az Omega pénzügyi helyzetének átvilágítását, és megállapítja, hogy 50 000 dollárnyi készpénz hiányzik az Omega könyveléséből. További vizsgálódás után az egyik munkatárs elismeri, hogy a készpénzzel online póker során felhalmozott saját személyes szerencsejáték-tartozásait rendezte.

Smith úr nem akarja feljelenteni a munkatársat a rendőrségen, mivel kételkedik abban, hogy az ellopott pénzt visszaszerzik. Ettől függetlenül, a könyvvizsgáló a házon belüli és a saját szakmai testületével folytatott konzultáció után, gyanús tevékenységről szóló jelentést nyújt be², amely részletesen ismerteti a munkavállalói lopást.

Készpénzes ajánlat

Normál időszakban Metropolis híres városközpontja tömve van a világ minden tájáról érkező turistákkal. Több tucat kis szuvenirüzlet sorakozik az utcákon, amelyek csecsebecsék, pólók és egyéb bizsuk kereskedelméből jelentős bevételekre tettek szert. A kamarai tag könyvvizsgáló egyik régi ügyfeléé az egyik ilyen üzlet, amelyből az ügyfél sikeres karriert épített fel. Aztán 2020 márciusában a COVID-19 mindent megváltoztatott. Nem jöttek többé a turisták, az ügyfél vállalkozása teljesen leállt. Hónapok teltek el, a gyors helyreállásra vonatkozó reményeket felváltották a halmozódó veszteségek, miközben Metropolis központjában az összes többi szuvenirüzlet is ugyanilyen helyzetbe került. A kamarai tag könyvvizsgáló végig nézte, ahogy az ügyfél pénzügyi helyzete egyre keservesebbé vált, amíg végül egyedüli megoldásnak az üzlet bezárása látszott.

2020 őszén aztán egy napon az ügyfél beszélgetett egy szintén szuvenirüzlet-tulajdonos barátjával. A barát megemlítette, hogy eladta a boltját és nyugdíjba vonult. Az ügyfél elámult, hogy mindez milyen gyorsan lejátszódott. A barátja elmagyarázta, hogy néhány nappal korábban valaki bejött a boltjába és felajánlotta, hogy megveszi azt, hihetetlen áron, tisztán készpénzért, gyakorlatilag azonnal. A barát nem tudott nemet mondani, túl jó ajánlat volt ahhoz, hogy visszautasítsa. Napokkal később aztán az ügyfelet is megkereste egy cég képviselője, aki hasonló készpénzes ajánlatot tett, és nem igényelte a vállalkozás átvilágítását sem.

Az ügyfél megkereste a kamarai tag könyvvizsgálót, hogy adjon tanácsot az értékesítésre vonatkozóan. A kamarai tag könyvvizsgáló megállapította, hogy az ajánlattevő társaság offshore joghatóságban van bejegyezve, és nehéz meghatározni, ki a tényleges tulajdonosa. Mivel az ügyfél története és a társasággal kapcsolatos információk hiánya miatt aggályai támadtak, a kamarai tag könyvvizsgáló úgy nyilatkozott, hogy nem nyújthat tanácsot az ügyfél vállalkozásának értékesítésére vonatkozóan. A kamarai tag könyvvizsgáló gyanús tevékenységekről szóló jelentést nyújtott be a helyi pénzügyi hírszerzési egységnek.

Főbb figyelmeztető jelek

- A társaság vezetését vagy tényleges tulajdonosait érintően bűnügyi nyomozás vagy polgári jogi lefoglalási eljárás van folyamatban.
- Vannak olyan munkavállalói bejelentések, amelyek azt sugallják, bűncselekmény történt.
- Egy harmadik fél nagyon nagyvonalú ajánlatot tesz egy olyan nehéz helyzetben lévő vállalkozás megvételére, amelynek tevékenysége készpénzre alapul.

Gyanús tevékenységekről szóló jelentés (SAR) benyújtása

- Ha megállapítja, hogy összegek kifizetésével vagy eszközök átadásával egy bűnözőt segítene abban, hogy bűncselekményből származó jövedelmet folyasson át a gazdálkodón.
- Olyan csaló tevékenységre derít fényt a vállalkozásnál, amelyben a jelenlegi vezetés bűntárs.
- Aggályai merülnek fel a vállalkozás harmadik fél felvásárlójának valódi személyazonosságát vagy hátterét illetően.
- Néhány esetben bizonyos jogrendszerben előfordulhat, hogy a kamarai tag könyvvizsgáló nem tud visszalépni fizetésképtelenséggel kapcsolatos megbízástól. Ilyen esetekben nagy óvatossággal kell eljárni, minden vonatkozó jogi védelmet megszerezve ahhoz, nehogy később pénzmosás büntetésebe keveredjen.

Gyanús tevékenységekről szóló jelentés (SAR) benyújtása

Amennyiben gyanítja, hogy a nehéz helyzetben lévő vállalkozásnál bűncselekményből származó jövedelem keletkezhetett, gyanúját jelentheti a helyi pénzügyi hírszerző egységnek. Néhány joghatóságban a kamarai tag könyvvizsgálókat jogszabály kötelezi erre.

Az International Federation of Accountants (IFAC) által 2021. márciusában angol nyelven kiadott, jelen „*Pénzmosás elleni irányelvek: Alapvetések: 6. rész – Nehéz helyzetben lévő vállalkozások*” szakmai anyagot a Magyar Könyvvizsgálói Kamara fordította magyarra 2021. áprilisában és annak reprodukálása az IFAC engedélyével történt. Minden IFAC kiadvány jóváhagyott szövege az IFAC által angol nyelven kiadott szöveg. Az IFAC nem vállal felelősséget a fordítás pontosságáért és teljességéért, valamint az olyan lépésekért, amelyekre annak eredményeképpen kerülhet sor.

„*Pénzmosás elleni irányelvek: Alapvetések: 6. rész – Nehéz helyzetben lévő vállalkozások*” szakmai anyag angol nyelvű szövege © 2021 International Federation of Accountants (IFAC). Minden jog fenntartva.

„*Pénzmosás elleni irányelvek: Alapvetések: 6. rész – Nehéz helyzetben lévő vállalkozások*” szakmai anyag magyar nyelvű szövege © 2021 International Federation of Accountants (IFAC). Minden jog fenntartva.

Eredeti cím: *Anti_Money Laundering, The Basics: Instalment 6 – Businesses in Difficulty (March 2021)*